

ШОДУНАВКА.

№ 29.

Београдъ 18 Юлія.

1847.

ЦРНАГОРА.

(Одь Сладковића изъ Орла Татранскогъ посрбю І. Илићу)

Ты душо моя, душо огњива,
 Летишъ томъ свѣта шириномъ,
 Летишъ Славенскимъ сыновомъ,
 К'о што голубица сина
 Лети надъ гајомъ и полеткує,
 Тражећи гранчицу зелену,
 На којој смири, кадъ вихоръ дуе,
 Душу свою узвилјну.
 Ты душо моя леташъ широко,
 И там', гдѣ слобода чиста,
 Гдѣ сунце славе јошть само биста,
 Управляши смућено око:
 Тамо оданешъ, там' се одморишъ
 У прилу красне природе,
 Дивотомъ, любвомъ и вѣромъ створишъ
 Свѣтъ властный свете слободе.
 Зборимъ о краю, гдѣ нема грѣха,
 Гдѣ желя већь в ужитакъ,
 И свѣсть се диже не инак',
 Но као Кремля златна стрѣха
 Надъ Москвомъ славномъ, надъ срцемъ жарнимъ,
 Гдѣ младость вѣчно зелени,
 Гдѣ проти вразма борећи се старымъ
 Гађевъ светый слободу цѣни,
 Гдѣ нећешъ чути потребе ине,
 Кром' сладку душе потребу,
 Гдѣ ноћи ни-й, гдѣ данъ сине
 К'о у тои Мухамеда небу:
 Зборимъ о краю таквомъ; но охъ,
 Крас такве знate љ' вы гдѣ?
 Текъ душа моя томе с свѣдокъ,
 А свѣтъ цѣлый виче: „Нигдѣ!“
 Но некъ вамъ буде! дакле ђи нема
 Ти гора и стѣна гласни;

Али младостный полетъ недрема,
 Видимъ я єданъ свѣтъ красный,
 Гдѣ ће застati тай усхить светый,
 И рећи: „стани!“ могућно,
 Докъ за идеомъ грамзѣ пролети
 Попъ радостно и смутно,
 Недав' срцу оладнути,
 Прем' ингдѣ га наситит' неможе,
 У жила' свои' свеможность ћути,
 Невѣруюћи да пасти може,
 А ако и падне, ако красно свене,
 Кано пламень Метеора
 Кадъ у свомъ властномъ свѣтилу увене:
 Гдѣ є край овый? — Браћо: Гора!

Ой Гора, Гора! та Црна Гора!
 Ты краину крѣпке владе,
 Погледай само те твоје граде,
 Балкана врхъ — таласъ мора!
 Такавъ є сынъ твой као тай Балканъ,
 Силный, юначанъ, страховитъ,
 Тако є слободанъ, так' велий Банъ,
 Так' својомъ вольомъ становить,
 И као те плаве Ядранске воде.
 Тако є дубока нѣг'ва ћуть,
 К'о бура ти вода, тако є круть
 У освети сынъ твоје природе!
 Как' море штује светость закона,
 Так' сынъ твой законе отаца:
 Хукъ мора, то су слободе звона
 У прсим' твоји Црногорца.

Ты душо моя, ћуть кадъ те ота
 Прати томъ свѣта шириномъ,
 Полећешъ сама съ твојомъ единомъ
 Идеоиљ младогъ живота!
 У крај Славске летишъ широко,
 И там', гдѣ слобода чиста,
 Гдѣ сунце славе јошть само биста,
 Управляши твоје смућено око,

Тамо оданешъ, там' се одиарапъ,
У красну тайность природе,
Дивотомъ, въромъ и любвомъ стварашъ
Свѣтъ властный свете слободе:
Слетнiderъ сада съ усхи томъ твоинъ
На найвышій врхъ Карпата,
Грани надъ родомъ уснувшимъ мониъ
Свѣтиломъ тимъ нашіе брата!

БОЖІЙ ПРОМЫСАЛЬ БДИ НАДЪ СВА- КИМЪ ДОБРЫМЪ ЧОВЕКОМЪ.

(Конацъ.)

Затымъ таки заповѣди старый слугама своимъ, да Густава спопадну, и да га у дворъ одведу, и затворена држе дотле, докъ онъ не дође.

„Милостивый господине!“ моляше Марія, кадъ е мало къ себи дошла.

„Иди одъ мене, ты презрѣнія достойно существо!“ повыче Вилдавъ, „немогу те гledати. Сутра ћешъ ты и твой отацъ, предѣль овай на вѣки оставити, ако моя претна къ теби у испунѣніе неприведе се.“

„Учините са мномъ што годъ хоћете“; у признанію свое невиности, одговори Марія. „Упропастите честь едне дѣвице, кое є савѣсть сасвимъ чиста; но не, не,“ почє затымъ она живљимъ гласомъ говорити: „то вы нећете, то вы збогъ доброте ваше учинити неможете, и зато надамъ се да ћете вы обрану мою, обрану сына вашегъ саслушати“

„Гле како ме ова змія са своима рѣчма жели обрлатити! Иди одъ мене невалалиço,“ и одтури ю жестоко одъ себе.

„Не, я васъ оставити нећу, докле ме не саслушате!“ повыче Марія, и обгрили нѣгово колено.

„Прелюбодѣйниço!“ загрми садъ Вилдавъ, на ново разлюћенъ, и рукомъ ю одъ себе опетъ жестоко одтуривши.

Садъ Марія горко плачући, у несвѣсти падне на землю. Међутымъ Густава, кои се бадава одъ слугу одтргнути хоћаше, слуге у дворъ поведу. Текъ што су се они били мало одмакли, но прикраде се Евермондъ, кои є сву ту сцену тайно исподъ чбуна гледао, къ Маріи, и онако нечувственой у уво шапне: „Ударацъ за ударацъ!“ Затымъ таки подсмѣваюћи се отиде, и несрѣћну у найвећемъ очајнију остави.

Текъ што є затымъ Марія къ себи мало дошла, таки потрчи у дворъ, да бы невиность свою предъ господиномъ освѣдоочити могла; но слуге ю садъ пустити нехтѣдоше. Она садъ печална кући дође, и подъ видомъ да ю глава боли, таки у креветъ легне; но цѣлу ноћь ока затворила ніе, непрестанно о томъ мыслећи, шта ће се садъ съ ньомъ и бѣднимъ отцемъ случити. Међутымъ и зора заплави, и текъ што сунце златне свое зраке на хоризонту пуштати заче, и данъ мало указа се, ето ти једногъ изъ двора служитеља, кои старогъ Марка у дворъ позове. Сирома Марко, ништа о случаю ономъ незнаюћи, весео у дворъ похити. Но како великий ужасъ нападне на нѣга, кадъ таки при улазку нѣговомъ, жестокимъ гласомъ старый господинъ повыче: „Неблагодарный човече! я самъ тебе и твою кћеръ, смиловавши се на сиротину, и бѣдно станѣ ваше, подъ мою милость приміо, и вама благодѣянія многа чиніо. Та ли є дакле благодарность: да твоя невалаана кћи младо срдце сына мага разврати, и нѣга у любави свою мрежу дотле заплете, да онъ нѣй супружество обѣћава, и кое самъ я самъ синобѣћъ, ушима моими, сакривенъ у чбуни једномъ, слушао. За казнь дакле морате обов таки оставити предѣль овай.“

Старый Марко одъ ужаса сасвимъ изванъ себе бывши, за нѣколико минута ништа на то одговорити немогаше, и текъ што мало къ себи дошавши, говорити хтѣде, на-едан-путъ Марія, съ разсутомъ косомъ у собу улети, и предъ старогъ господина клекне. „Ахъ смилийте се господине! и саслушайте мене, и отца мага, кои такоће невиность мою познае, и кои вамъ самъ све то исповѣдити уме.“ — Старый господинъ милостива срца будући, и любопытливъ то извиненіе чути, допусти старомъ Марку говорити, кои овако почне: „Ахъ милостивый господине! Мы сву срећу нашу вашої милости приписуюћи, заиста далеко є одстојати морала та мысао одъ мене, и одъ кћери моје, васъ у чему годъ увредити, и неблагодарнимъ себе показати. Невина є заиста кћи моя у томъ; а невинъ є и младый господинъ, јединый сынъ вашъ, подпора, и утѣха старости ваше. Онъ є јоштъ као дѣте съ ньомъ непрестанно играюћи се, наклонность нѣку къ нѣй задобио, која садъ у савршеномъ возрасту у любавь обратила се. Я самъ то јоштъ преће примѣтio, и строго самъ јој избѣгавање младогъ господина наложио; и збогъ тога є обвинѣнія достойна.“ — „Я самъ васъ,“ пресеће садъ Марія, сузе проливаюћи, рѣчъ от-

цу^ивоме; „у томъ сладкій отче послушати хѣла, и прилѣжно самъ свакій састацакъ съ младымъ господиномъ избѣгавала; но младый господинъ, непрестано туда пролазећи, и са иномъ се састати желѣзи, строгу ту заповѣсть вашу на послѣдакъ преступити нагоніо ме є. Ахъ камо срећа, да нисамъ жива, кадъ самъ ово дочекати морала! Но я знамъ, зашто тако ружно о мени мыслите, и зашто о невиности мојој вы се сумните. Господинъ Евермондъ, којегъ самъ я, збогъ безобразногъ ињеговогъ поступка, одъ мене одтерала, то є све на мене потворіо; но Богъ види сваче срдце; онъ зна певиностъ мою, и онъ неће мыслити мене оставити. — Но ако башъ мени опростити нећете, то наложите мени найсвирипію казнь, само поштедите могъ бѣдногъ, и старогъ отца, кој є цѣлый готово животъ свой у бѣди провео!“

„Я вамъ оправштамъ,“ рече на то старый господинъ, „но строго ти одсадъ забранюемъ свакій састацакъ, и разговоръ съ младымъ господиномъ; а и я такоће одъ мое стране трудит-ћу се за то,“ и затымъ јй одпусти одъ себе.

Како што две ружице, на једномъ стручку стоеће, кадъ се узберу и разкину, обадве почну сушити се, тако и ово двоје залюблѣни сасвимъ садъ венути, и губити се почну. Старый господинъ примѣтивши на послѣдакъ, да се никоимъ другимъ начиномъ суну единцу ињеговомъ, кога є яко любіо, помоћи неможе, кој већ као полуумртавъ изгледаше, санзволи найпосле, да онъ Марију за супругу узме. И таки старогъ Марка доведе у дворъ свой, учинивши га надзирателѣмъ двора. Као што сунце сваку тварь оживљава, тако узамина нѣна любавь, и весело срдце разведрило є бразу бледа нїова лица, и образе нїове украсила любкомъ ружичномъ бојомъ. После смрти господина, и старогъ Марка, живили су они юшћи много година у согласи и любави, и супружество нїово краснимъ с породомъ Богъ благословио. —

У Н. Саду. Јованъ Поповићъ,
Дѣв. Учитель.

ОДЗЫВЪ И ДОДАТАКЪ.

Предъ што ће примѣчанія моя^{*)} сверху житописанія С. Апостола Петра и Павла, у V.

^{*)} На ова примѣчанія одъ некога г. Др. П. Стінка, као што намъ је познато увѣљта, изишаша є уч. 26 Зоре Далматинске еданъ пакостнай и врло злу намѣру одкривакији одговоръ. Одъ нашегъ Фрушкогорца надамо се, да овомъ развољнику неће остати дужанъ. У.

части Збирке одъ издателя исте — г. Петрова — стављена, у листу овоме 1) на видикъ свѣту и зиби, указао се є одъ хвалѣногъ господина у Новинама Читалишта Београоскогъ одъ 16 Мая т. г. у числу 20. чланакъ еданъ подъ насловомъ: „Позывъ и Поправка,“ где г. Петровъ у смотрѣнju опредѣлjenju времена погубленія Павловогъ погрѣшку свою изъ побућеніја: „што се наводѣ онай, кој є изъ историје западне цркве поцримљиње неслаже са историјомъ наше источне цркве“ признаваюћи явно предлаже пытанъ, сирићъ позыва, да му се каже: „да ѡ є наводѣ историје наше источне цркве на Славенскомъ језику, или западне цркве на Римскомъ језику вѣроятні?“

Ја за дужностъ мою сматрамъ како у смотрѣнju пытана овогъ одговорити, тако и юшћи њека о кончили С. Апостола Петра и Павла, као додатакъ ко моима примѣчаніјама служећа, прословити. О постанку речены Апостола, нյовомъ Апостолскомъ дѣйствованю и списаніјама, премда иста наше вниманіе заслужую, засадъ ћу прећутати; јеръ томе нити є садъ прилика, нити пакъ време. И о обѣћаномъ ћу кратакъ, у колико є можно, быти, да не бы како дугимъ разчленяванїмъ важнімъ можда и цѣли повременогъ овогъ листа у много болѣ одговараюћимъ предметима мѣсто запреміо. Но некъ ми се за овай паръ за зло не прѣими, кадъ се тако десило, и кадъ тако срећни писмо, да или мы на овой или вы на оной страни поне једне новине ил' листъ црквеный, у садашњимъ времена обстоятелствама одвећъ нуждный, — у комъ бы се што о внутрености и вињности цркве наше рећи и поразговорити, а нападнике и противнике одбити и убѣдити могло — имамо. Ово представивши ће самой ствари ступамъ.

Г. Петровъ у горенаведеномъ чланку свомъ ћутанїмъ потврђава: да ко опредѣлjenju времена — кадъ є Петаръ и Павле погубљињъ — ништа друго неоскуђева, осимъ единствено доказати, кој су наводи вѣроятні, еда ли наше источне цркве на Славенскомъ језику, ил' западне на Римскомъ написани; као да су првобитни извори за доказиванї догађаја у рѣчи стоећи на та два језика начертани, или да є у изслѣдованију истине историческе само пазити на језику, којимъ є писатель кој писао, и Католикъ ли онъ?

1) Види ч. 21. 22. т. д.

Ни се у источнай на Славенскомъ, нити у западной цркви на Римскомъ езыку прво, већъ на Грчкомъ, а доцнів како на онимъ, тако и на другимъ Европейскимъ езыцима; нити су списатељи прве, нити друге о овога ил' онога само, но и узаймно о обадвога цркви писали. На Римскомъ се езыку почело текъ четвртога столѣтія нѣшто писати, а на Славенскомъ јоштъ много касніје. Сасвимъ је противно са езыкомъ Грчкимъ. Овай је био у прва времена Христијанства, и кадъ се Јераршија утврђавати почела, у обадвога цркви дипломатичкиј, на њему су правила соборна донешена бивала; на њему су се распре између обе цркве водиле, историје, Богословије и друге науке писале како одъ источни,

тако и одъ западни. Одъ тогъ се времена и водио обычай онай, који је у Римской цркви до средњег вѣка трајао, да кумъ или крещајемый Символъ вѣре напре Грчки, па потомъ Латински очита.²⁾ Изъ тога је узрок да и нуждно ономе, који што о почетку цркве Христове писати намѣрава, поредъ другога, нарочито Грчкога езыка изъ основа знати и разумѣти; кадъ свагда треба, где се налази, изъ правога и подлинога извора прпити.

(Даље слѣдује.)

- 2) Справ. Edm. Martene de antiquis eccl. ritibus ed. 2. Т. I. р. 88. А Gavanti thesaurus sacr. rituum ed. G. M. Meratus T. I. р. 42. и друга у Walchii biblioth. symbol. vetus p. 57. наведена списанија.

СМЂ СИЦЕ.

ПРИМЂВА У СВОЕ ДОБА

Има је доста, који су се не мало чудили бомбистичкомъ извѣстју „Данице“ о тројумфима бечкога умѣтника, г. Леве, у Загребу. Слабо је има, који неће признати, да ће јоштъ време, народъ нашъ овакимъ питама кљукати, јеръ се одъ тога сигурно угости неће. Театроманију, Балетоманију, Баломанију, Шпектакломанију, и незнамъ какву јоштъ не манију, између южны Славена сада већъ каламити, значило бы народъ, кодъ којегъ су многе жице и тако доста већъ попустиле, јоштъ већма кварити. Невелико то зато, што се оно извѣстје тиче иностранога умѣтника. Слава и поштенје свакога вѣштини, само све, што се кодъ насе чини, нека има свою мѣру. Подобни hyper-и pseudo-enthusiasm-и куга су за изображене већъ народе, а камо ли за южне Славене. То зна свакиј, кон с ове само са незапалљивимъ мозгомъ јоље проучио. Жалостније је јоштъ то, што с свима готово круговима южны Славена свойствено већъ постало, да се туђинству радо кланјају и диве, и све, што је туђе, узвѣзде кую, а свое на жалост или незнају цѣнити, или презире, и сами блатомъ кајају. — Sic non ita ad astra. — Положи кући напреде дубокъ и чврстъ темель, па онда днжи јој зидове, и украси ју съ поля и изнутра, јеръ иначе срушит-ће ти се са свима своима украшенима, и у прашину ће се разпрштати, а прашину — вѣтаръ разноси. Неко је више дѣла, а мање славе, јеръ слава

безъ дѣла труда је закрпа, а ова — некріје дуго глотинѣ. — Желити је, да ово, ако и нје прво, буде баремъ последиће, ако нећемо, да намъ найпосле и оно мало наши явни листова постане, по примѣру многи Нѣмачки часописа, само гола театрално — музикално — тројомfalna хроника.

Доброрадовићъ.

СИТНИЦЕ.

* Кадъ су били Французи у Нѣмачкој, ишла је једномъ предъ зору нека прала поредъ страже.

Стражаръ: Qui vive? (Тко је то?)

Прала: La vache (крава). Хтѣла је рећи: Waschfrau (прала).

Стражаръ: Bête! (марва!)

Прала разумѣвши, да јој заповѣда молити се Богу (bet'), склони руке и почне читати: Отче нашъ, иже си в т. д.

НОВА КЊИГА.

Регистеръ, или обширио назначенје садржая законика грађанској, уредба земальски и указа. Изведенъ изъ законика грађанској и две части зборника, Георгијемъ Петровићемъ, Дѣловод. Прим. Суда Обшине Београдске. У Београду печатано у Књигопечатни Књижевства Србскога 1847. — На 4-ни, стр. II., 29.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Књигопечатни у Београду.

